

Федорчук Євгенія
аспірант
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ АГРОСИРОВИНИ ДЛЯ ПОТРЕБ БІОЕНЕРГЕТИКИ

Україна завжди була країною з розвиненим сільським господарством. Однак, до тих пір поки ціни на енергоносії були низькими, а проблеми екології практично не піднімалися, на аграрний сектор економіки як на можливого постачальника паливних ресурсів не звертали уваги.

В останні роки у зв'язку зі світовою енергетичною кризою продукцію і відходи сільського господарства почали розглядати в якості паливних ресурсів. Оскільки використання рослинних решток та енергонасичених рослин у якості палива є дешевим і ефективним джерелом енергії.

Суть поняття агросировинних ресурсів для біоенергетики полягає в тому, що одні й ті ж с.-г. культури вирощуються і продаються не тільки як традиційно продовольчі товари, а й як біосировина для одержання біопалива. Кожна сільськогосподарська культура, стаючи біосировиною, відрізняється від іншої споживчими якостями, що враховуються в процесі купівлі-продажу.

Подібний підхід кардинально замінює традиційне розуміння ролі сільського господарства в економіці країни, змінює структуру розподілу новоствореної вартості з перебудовою фінансових потоків в економічних відносинах учасників ринку біосировини і біопалива.

У цьому контексті аграрні підприємства, як основні виробники енергетичних культур, об'єктивно мають всі підстави одержувати максимум вигоди від вирощування енергонасичених рослин через кооперацію та інтеграцію процесів виробництва сировини, її переробки і реалізації продукції кінцевого споживання.

У зв'язку з цим аграрні господарства мають розглядатися як реальний виробник і постачальник паливної сировини для енергетичних потреб країни, а біоенергетика має зайняти окрему нішу у структурі агропромислового комплексу України.

Завдяки низьким витратам і повсюдного поширення, біомаса зазвичай асоціюється із залишками та відходами сільського господарства, які в даний час представляють найбільший інтерес. Якщо ці залишки не мають альтернативних економічно обґрунтованих сфер застосування, їх фінансова собівартість як сировини для біоенергетики, як правило, дуже низька – а бо навіть негативна, якщо вдається уникнути витрат на утилізацію. Їх економічна собівартість може бути навіть нижче, якщо традиційні способи утилізації неможливі зважаючи, наприклад, забруднення повітря або хвороби.

Основні особливості використання агросировини у якості палива, які

необхідно враховувати для формування енергетичного сектору в АПК:

1. Практично всі види відходів сільського господарства досить швидко розкладаються, тому більшість з них не придатні для довготривалого зберігання. Через відносно низьку енергетичну щільності транспортування біомаси на великі відстані (понад 50 км) недоцільне. Тому, для розвитку нової енергетичної галузі в АПК, сільськогосподарську біомасу слід переробляти недалеко від полів, на яких її виростили. Енергетичний гектар без власної переробної галузі виявляється неефективним [1].

2. Використання агросировини у якості палива характеризується багатьма унікальними якостями, що забезпечують його екологічні переваги. Воно може сприяти пом'якшенню проблеми зміни клімату, зменшити кількість кислотних дощів, ерозію ґрунту, забруднення водойм та навантаження на полігони ТПВ.

3. Універсальність біомаси полягає у тому, що вона є потенційним джереле-лом всіх основних енергоносіїв – рідкого палива, газу, тепла та електроенергії.

4. Надходження основної кількості нових об'ємів біомаси аграрного виробництва має сезонний характер та залежить від кліматичних умов та попиту на продукти харчування у світі.

5. Фундаментальним відзнакою рослинної сировини від інших видів палива є потреба в землі для її вирощування [3].

6. Повсюдна доступність, навіть, у віддалених областях: паливо з біомаси доступно скрізь, де ростуть дерева і сільськогосподарські культури, а також переробляються продовольчі продукти.

Економічний розвиток сільськогосподарських районів як у розвинених, так і країнах, що розвиваються є одним з переваг використання сільськогосподарської біомаси на енергетичні цілі. Збільшення доходів сільгоспвиробників і диверсифікація ринку, зменшення аграрного надвиробництва і додаткові грошові надходження, збільшення конкурентоспроможності на міжнародному ринку, загальне пожвавлення економіки в сільських районах, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище – все це є важливими факторами використання біомаси у якості джерела енергії.

Нові фінансові надходження сільгоспвиробників і сільського населення покращують матеріальне становище сільських громад і зумовлюють подальшу активізацію локальної економіки. Нарешті, це означає уповільнення темпів міграції в міста, що є важливим для більшості регіонів.

Збільшення робочих місць (для виробництва, вирощування та утилізації біомаси) і промислове зростання (розвиток підприємств для виробництва твердих і рідких палив, енергетика) можуть бути величезними. Наприклад, департамент сільського господарства США оцінив, що 17 тис. робочих місць створюється для виробництва кожного мільйона галонів етанолу [2]. У свою чергу, дослідний інститут електричної енергії оцінив, що виробництво 5 квадрильйонів Бто (Британська теплова одиниця) електроенергії на площі 50

мільйонів акрів збільшить доходи фермерів на 12 мільярдів дол. США щорічно. Забезпечення сільгоспвиробників стабільним доходом створює новий ринок і підсилює локальну економіку, створюючи циркуляцію грошових коштів в локальних спільнотах.

Розвиток альтернативного ринку сільськогосподарських продуктів призводить до більш ефективного використання посівних площ, які недостатньо використовуються в багатьох країнах. Переорієнтація частини земель виведених з обороту на непродуктову утилізацію допомогла б уникнути нераціонального використання аграрних ресурсів. Вирощування енергетичних культур може зменшити перевиробництво. Виробництво таких культур може бути більш конкурентоспроможним по відношенню до вирощування надлишкових харчових сортів рослин.

Енергетичне використання агросировини створює умови для диверсифікації джерел енергопостачання і забезпечує значну гнучкість процесам постачання енергоносіїв.

Узагальнюючи все вище викладене, відмітимо, що на теперішній час у сільському господарстві існує величезний потенціал біомаси, який може бути задіяний у біоенергетиці. Що принесло б суттєву соціальну та економічну користь як сільському так і міському населенню. Існуюче в даний час обмеження доступу до зручних ресурсів обмежує якість життя мільйонів людей, зокрема, в сільських районах. Вирощування біомаси являє собою сільський процес, що вимагає великих людських ресурсів. У разі його розвитку можуть бути створені численні робочі місця в сільськогосподарських районах і обмежена міграція сільського населення в місто. У той же час, вирощування біомаси може забезпечити промисловість, що розвивається в сільських районах зручними енергоносіями.

Список використаних джерел

1. Біологічні ресурси і технології виробництва біопалива [Текст] : [монографія] / Я.Б. Блюм, Г.Г. Гелетуша, І.П. Григорюк, К.В. Дмитрук, В.О. Дубровін, А.І. Ємець, Г.М. Забарний, Г.М. Калетнік, М.Д. Мельничук, В.Г. Мироненко, Д.Б. Рахметов, А.А. Сибірний, С.П. Циганков – К.:«Аграр Медіа Груп», 2010. — 408с.

2. Все про біомасу. Науково-популярне видання (Рівне: Громадська організація “Рівенський центр маркетингових досліджень”, 2011. — 36 с.

3. Биомасса. ЭСКО. [Електронний ресурс] : Энергосервисная компания “Экологические системы”. — Электрон. журнал. — Режим доступа: http://esco-ecosys.narod.ru/2009_4/art024.htm. (дата звернення: 14.12.2013). — Назва з екрана.

